

Vlaams
Parlement

ingediend op **780** (2015-2016) – Nr. 3
12 juli 2016 (2015-2016)

Verslag

namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door Wilfried Vandaele

over de nota van de Vlaamse Regering

ingediend door minister Sven Gatz

Conceptnota.

Naar een duurzaam en toekomstgericht radiolandschap

en over de conceptnota voor nieuwe regelgeving

van Karin Brouwers, Caroline Bastiaens, Joris Poschet, Johan Verstreken,
Sabine de Bethune en Koen Van den Heuvel

**betreffende een toekomstgericht radiolandschap
in Vlaanderen**

Samenstelling van de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media:

Voorzitter: Bart Caron.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Marius Meremans, Ann Soete, Wilfried Vandaele, Miranda Van Eetvelde, Herman Wynants;

Caroline Bastiaens, Karin Brouwers, Sabine de Bethune, Joris Poschet;

Lionel Bajart, Jean-Jacques De Gucht;

Yamila Idrissi, Katia Segers;

Bart Caron.

Plaatsvervangers:

Kathleen Krekels, Bart Nevens, Ludo Van Campenhout, Karl Vanlouwe, Manuela Van Werde, Peter Wouters;

Cindy Franssen, Tinne Rombouts, Koen Van den Heuvel, Johan Verstreken;

Rik Daems, Francesco Vanderjeugd;

Bert Moyaers, Tine Soens;

Imade Annouri.

Documenten in het dossier:

780 (2015-2016) – Nr. 1: Nota van de Vlaamse Regering

– Nr. 2: Verslag van de hoorzitting

747 (2015-2016) – Nr. 1: Conceptnota voor nieuwe regelgeving

– Nr. 2: Verslag van de hoorzitting

INHOUD

I. Toelichting	4
1. Conceptnota van Karin Brouwers e.a.....	4
1.1. Situatieschets	4
1.2. Toekomstig radiobeleid	6
1.3. Conclusie	8
2. Conceptnota van de Vlaamse Regering	8
II. Bespreking in de commissie.....	13
1. Vragen en opmerkingen	13
1.1. Wilfried Vandaele	13
1.2. Tine Soens	16
1.3. Lionel Bajart.....	18
1.4. Karin Brouwers	18
1.5. Bart Caron	21
2. Antwoordenronde.....	23
Gebruikte afkortingen	28

Op woensdag 8 en donderdag 23 juni 2016 behandelde de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media in samenhang:

- de conceptnota voor nieuwe regelgeving van Karin Brouwers, Caroline Bastiaens, Joris Poschet, Johan Verstreken, Sabine de Bethune en Koen Van den Heuvel betreffende een toekomstgericht radiolandschap in Vlaanderen (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 747/1);
- de nota van de Vlaamse Regering ingediend door minister Sven Gatz. Conceptnota. Naar een duurzaam en toekomstgericht radiolandschap.

Op woensdag 8 juni lichtten Karin Brouwers en Sven Gatz de respectieve conceptnota's toe. Op woensdag 15 juni hield de commissie over beide conceptnota's een hoorzitting (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 780/2). De bespreking vond plaats op donderdag 23 juni.

I. Toelichting

1. Conceptnota van Karin Brouwers e.a.

Karin Brouwers en andere leden van de CD&V-fractie hebben een conceptnota ingediend omdat de recente bewegingen – of soms net het gebrek daaraan – in het radiolandschap het de komende jaren nodig zullen maken om een aantal knopen door te hakken.

1.1. Situatieschets

De eerste tien pagina's van deze conceptnota brengen een situatieschets van het huidige radiolandschap. Radio is een van de meest laagdrempelige cultuur- en informatiedragers. De Participatiesurvey 2014 heeft aangegeven dat Vlaanderen veel naar de radio luistert.

Zendvergunningen worden geregeld door decretale bepalingen. De Vlaamse Regering staat in voor de erkenning, de VRM voor de zendvergunning. Het decreet regelt ook de types radio's, zoals landelijke, regionale en lokale. De landelijke omroeporganisaties moeten een vrij substantiële jaarlijkse licentievergoeding betalen, die tot in de honderdduizenden euro's kan oplopen. Lokale radio's hoeven dat niet te doen. Maar intussen ontstaan ook ketenradio's uit fusies tussen lokale radio's.

De erkenning van al die radio's dateert van 2003. De erkenningen waren aanvankelijk voor negen jaar bedoeld maar zijn intussen al enkele keren verlengd, tot in de huidige regeerperiode toe. De huidige erkenningen gelden tot eind 2017. Nu wordt het tijd om actie te ondernemen en te beslissen welke richting we met het Vlaamse radiolandschap willen inslaan.

Radio luisteren kan aan de hand van verschillende technologieën. De FM-band heeft nog altijd heel veel luisteraars, die daarvan zowel thuis als in de auto gebruikmaken. Daarnaast wordt steeds meer radio geluisterd via internet. Uit de Digimeter blijkt dat 53 percent van de Vlamingen af en toe via internet radio luistert. 10 percent doet dit zelfs dagelijks. Naar DAB luistert amper 3 percent van de Vlamingen.

De FM-frequenties zijn echter een schaars goed, waarmee we behoedzaam zullen moeten omgaan. De nieuwste radiotechnologie heet DAB+. Dit systeem garandeert een hogere audiokwaliteit dan FM of DAB. De 'plus' staat voor de nieuwste audiocodering, die bijkomende mogelijkheden oplevert op het vlak van verkeersinformatie, weerkaarten, foto's delen, uitgesteld luisteren enzovoort. Karin Brouwers verwacht dat de Vlaming daar klaar voor is, gezien de succesvolle switch naar digitale televisie, die de meesten nu zelfs als onmisbaar aanvoelen.

Bepaalde ketenradio's zijn nu al te beluisteren op DAB+, namelijk TOPradio, VBRO Radio, Radio Maria, Radio FG, Radio Stad, FamilyRadio en ClubFM.

Norkring heeft het monopolie om de DAB+-MUX'en te verdelen. Maar gezien de geplande hoorzitting van 15 juni 2016 met onder andere Norkring gaat Karin Brouwers er nog niet op in.

Op het einde van de vorige legislatuur is beslist om een extra radiocategorie op te nemen in het decreet, namelijk de gemeenschapsradio's. Het gaat om radio's die minstens 50 percent van hun zendtijd invullen met informatie, cultuur, educatie, burgerparticipatie enzovoort. Ze moeten onder andere financieel onafhankelijk zijn, met vrijwilligers werken en een non-profitkarakter hebben. De initiatiefnemers van de decreetsaanpassing hadden gehoopt dat die radio's daardoor hun onderhandelingspositie bij SABAM en SIMIM zouden versterken met het oog op gunstiger tarieven. Uit een rondvraag blijkt echter dat dit statuut van gemeenschapsradio niet het beoogde effect heeft gesorteerd en dat bijvoorbeeld Radio Scorpio uit Leuven het niet eens heeft aangevraagd.

Aan decreetsevaluatie is er in elk geval nood, stelt Karin Brouwers. Het 'basis-decreet' dateert al van 2002. De CD&V heeft in die tijd als oppositiefractie een reflectienota ingediend met heel wat opmerkingen, die intussen voor een groot deel bewaarheid zijn gebleken. Zo blijkt het decreet de leefbaarheid van de lokale radio's niet echt te hebben gegarandeerd en heeft zich ketenvorming voorgedaan.

Het Vlaams Regeerakkoord van 2009 had al oog voor deze problematiek, aangezien de erkenningen maar tot 2016 zouden gelden. Het was dan ook aan de toenmalige regering om de voorbereiding voor haar rekening te nemen. De Vlaamse Regering vertrok luidens haar regeerakkoord van een zero-based benadering.

Drie jaar later bracht een studie van KPMG in opdracht van die regering aan het licht dat dit geen goede keuze was, wegens onrealistisch. Intussen was de legislatuur al ver gevorderd zonder enige beslissing over het radiolandschap. De Sectorraad Media van de SARC heeft in 2014 in zijn aanbevelingen aan de nieuwe Vlaamse Regering gepleit om in afwachting van de nieuwe technologie een leefbaar FM-landschap na te streven door het huidige frequentieplan te optimaliseren.

De huidige Vlaamse Regering zal nu echt met oplossingen voor de dag moeten komen. Haar regeerakkoord stelt dat we moeten evalueren, FM optimaliseren en digitaliseren. Dat staat met zoveel woorden in de conceptnota van de CD&V-fractie en is ook terug te vinden in de beleidsnota van minister Sven Gatz, die pleit voor een vlotte overgang van analoog naar digitaal en voor een evaluatie van de decretale bepalingen. De minister wil kleinschalige initiatieven gericht op specifieke doelgroepen en niches een plaats geven in het decretale kader. Ook de nota van Karin Brouwers e.a. heeft oog voor een dergelijke niche, met name de campusradio's.

De Vlaamse Regering heeft intussen een nieuwe studie laten uitvoeren: de impactstudie van Econopolis. DAB+ is volgens die studie perfect haalbaar mits overheidsincentives en een industriële consensus. Er is ook vraag naar een vierde landelijke radiozender. Die noemt Econopolis echter niet erg haalbaar wegens gebrek aan ruimte op de FM-band. De eventuele verkoop van een VRT-radiozender zou volgens Econopolis meer problemen dan oplossingen meebrengen. Omwille van de economische gevolgen trok de studie de wenselijkheid van een vierde landelijke commerciële radiozender eveneens in twijfel.

1.2. Toekomstig radiobeleid

1.2.1. *Technologische aspecten*

CD&V is voorstander van een analoge switchoff, bijvoorbeeld in 2020, al mag dat tijdstip geen fetisj vormen. Dat zal afhangen van de technische mogelijkheden en industriële consensus, maar op een bepaald moment moet de overheid wel een datum vastleggen.

De switchoff is niet alleen te motiveren door de technische beperkingen van de FM-band – met de bekende storingen als gevolg – maar ook doordat de FM-technologie energie verslindt. Ook radio kan zijn bijdrage leveren aan de verduurzaming van het energiegebruik. Dat kan door de overschakeling naar een ander systeem, in casu DAB+. Wel wil CD&V een verfijning van het FM-frequentieplan. Dat landschap mag nu immers niet te drastisch worden verstoord.

De toekomst zal echter digitaal zijn, met alle eerder opgesomde voordelen die daaraan zijn verbonden. Bovendien verwacht Karin Brouwers van DAB+ voordelen voor de muzieksector door een positief effect op de reclame-inkomsten van onder andere de mogelijkheden met gericht adverteren enzovoort.

Norkring heeft een monopolie, waardoor deze organisatie zich in een erg gunstige onderhandelingspositie bevindt met betrekking tot DAB+. Als we ook de lokale of ketenradio's meer toegang tot DAB+ willen bieden, zullen we moeten nagaan hoe andere landen dit oplossen. Vandaar de vraag in de conceptnota om de tarieven met betrekking tot DAB+ in de buurlanden te benchmarken.

De studie van Econopolis wijst enkele kritische succesfactoren aan, waaronder de industriële consensus en de coördinatie tussen de Vlaamse en Franse Gemeenschap van ons land met betrekking tot de uitrusting van auto's met DAB+.

In 2014 heeft de Sectorraad Media zijn aanbevelingen geschreven. De raad adviseert om een strategie te ontwikkelen op basis van een roadmap en deadlines voor de verschillende fases van implementatie. De Mediaraad wijst voorts op het belang van het overleg met de buurlanden, maar beveelt vooral ook een structurele dialoog aan tussen alle betrokken partners over alle aspecten van de omschakeling. Het gaat dan niet alleen om de auto-industrie, maar ook om de radio-omroepen, gebruikers, netwerkoperatoren, reclamemakers, productontwikkelaars enzovoort. Karin Brouwers pleit voor een ronde tafel met de stakeholders. Nog andere aanbevelingen betreffen het draagvlak en de financiële leefbaarheid van de sector. Vlaanderen mag zeker niet als een blinde vlek achterblijven tussen bureaus die hebben gedigitaliseerd.

1.2.2. *Regelgevend kader*

De indieners gaan uit van een opdeling in twee grote groepen: landelijke en niet-landelijke radiozenders. Tot de landelijke zenders rekenen ze de openbare zenders van de VRT en de commerciële zenders Qmusic, JOE fm en Nostalgie. Op dat vlak pleit Karin Brouwers voor een beperkte verlenging in de tijd van de bestaande vergunning. Vandaar de keuze van 2020 voor de switchoff. Het beperkte karakter van de verlenging is ook juridisch beter te verdedigen. De verlenging zou wel de voorwaarde meekrijgen om meteen in DAB+ uit te zenden.

De grote groep van niet-landelijke zenders wordt geconfronteerd met ketenvorming en een gebrekkige leefbaarheid bij echte lokale zenders. Karin Brouwers zou de ketenvorming liever niet zomaar zien toenemen. Ze pleit voor een 'beauty contest' voor de resterende jaren tot aan hun switch naar DAB+.

In dat verband onderscheidt haar conceptnota drie categorieën. De huidige ketenradio's komen daarbij onder de noemer 'commerciële netwerkradio's' terecht. Karin Brouwers ziet ruimte voor maximum vijf dergelijke radio's met een bijna-landelijke dekking. Aangezien de indieners geen ingenieurs zijn, moet dit nog technisch worden onderzocht.

Daarnaast zouden er dan 'gemeenschapsradio's' komen die dicht bij de bevolking staan en een gemeenschap verbinden. Puur lokaal hoeven die radio's niet te zijn. Voor de huidige gemeenschapsruimte vormt het al te beperkte bereik een probleem. Karin Brouwers verwacht dat een tachtigtal dergelijke radio's mogelijk zou zijn, maar ook dat valt uiteindelijk door de administratie en technici te berekenen.

Onder de geheel nieuwe categorie 'campusradio's' zouden ten slotte maximum tien radio's terechtkomen.

Ook de commerciële netwerkradio's willen de indieners verplichten om in DAB+ uit te zenden. Daarnaast willen ze hen ook een specifiek muziekprofiel voor diverse doelgroepen opleggen, om niet uit te komen met bijna-landelijke equivalenten van JOE fm, Qmusic en Nostalgie. Het radiolandschap zou wat diverser moeten worden. De decreetgever kan daarbij wel aangeven dat er muziekprofielen moeten komen zonder nader te specificeren welke dat concreet moeten worden. De leefbaarheid zal zeker een rol spelen, en ook hier is nog onderzoek nodig.

CD&V hoopt dat die commerciële netwerkradio's met hun reclamewerving niet op de lokale markt terechtkomen. In het algemeen zou de reclamewerving tussen de verschillende categorieën zo complementair mogelijk moeten worden verdeeld, al wordt dat beslist geen evidentie. De fractie zou de aanbevelingen van de Mediaraad over de criteria voor netwerkradio's een rol willen laten spelen in de erkenningsronde. Het gaat daarbij over media- en vooral radio-ervaring, een realistisch businessplan, respect voor auteursrechten, Nederlandstalig werk in de programmering, en ontstentenis van schulden bij de fiscus, btw, RSZ en beheersvennootschappen.

De huidige lokale radio's, die in deze conceptnota dus gemeenschapsradio's zouden worden, zijn niet gebonden aan een keten. Ze hebben een verbindende functie in een gebied dat met het oog op de leefbaarheid best tot minstens 75.000 inwoners wordt uitgebreid. Tenslotte voelen mensen zich niet louter met hun eigen dorp verbonden maar ook met de naburige stad en hun regio.

Gemeenschapsradio's hebben nood aan ondersteuning vanwege de Vlaamse overheid. Die zou bulkovereenkomsten voor haar rekening kunnen nemen voor auteursrechten, Belga, DAB+-tarieven enzovoort.

In de voorbereidingsfase zou de administratie Media samen met de VRM moeten onderzoeken welke onafhankelijke lokale radio's nu al voldoen aan de genoemde criteria en ook bereid zijn om daarin verder te gaan. In dat verband moet worden nagegaan hoe hun zendbereik kan worden verbeterd. Pas daarna zouden de netwerkradio's hun frequentie krijgen. Zo niet dreigen die lokale radio's toch weer het kind van de rekening te worden. Vandaar de wens van CD&V om de versterking van de gemeenschapsradio's op te vatten als de basis waarop kan worden voortgebouwd.

Extra aanbevelingen van de Mediaraad voor die gemeenschapsradio's houden in dat ze non-profit-vzw's zijn die met vrijwilligers werken, een redactie hebben en informatie verstrekken over hun eigen verzorgingsgebied. Al te gedetailleerde vereisten uit het eigen decreet, zoals drie nieuwsbulletins per dag, kunnen gerust worden afgezwakt als ze de basisvoorwaarde betreffende informatieverstrekking

maar respecteren. Karin Brouwers zou DAB+ voor de gemeenschaps- en campusradio's niet vanaf het begin willen opleggen, maar veeleer aan Norkring vragen om voor hen proefprojecten op te starten.

Karin Brouwers gaat even in op de idee om in het nieuwe decreet een plaats te geven aan campusradio's, verbonden aan opleidingsinstellingen zoals universiteiten en hogescholen. Voor studenten in bijvoorbeeld journalistieke of mediaringen zouden die radio's de educatieve meerwaarde opleveren dat ze kunnen experimenteren met alle mogelijke vormen van radio, en niet alleen via internetradio zoals nu meestal gebeurt. Ook hier is de nodige ondersteuning door de Vlaamse overheid via de bulkovereenkomst meer dan wenselijk. De indieners van de conceptnota zou in de toepasselijke regio's de FM-frequenties willen voorbehouden die de laagste vermogens nodig hebben.

De conceptnota strekt er ook toe om het handhavingsbeleid van de VRM te verbeteren. Op dit moment ontbreekt het de VRM aan de tools voor een goede handhaving. De verkoop van zendvergunningen zoals in het afgelopen decennium zou moeten worden stopgezet. Waar dit toch nodig zou blijken, zou daaraan ten minste een goedkeuring vanwege de VRM moeten worden gekoppeld. Dat zou voorkomen dat er ongebreidelde ketenvorming plaatsvindt waartegen geen enkele decretale rem voorhanden is.

Ook het permanente toezicht door de VRM kan beter. De regulator moet tussentijds kunnen evalueren of alles volgens de regels verloopt. Daarmee wil Karin Brouwers niet de VRM bekritisieren, maar het decreet dat het Vlaams Parlement zelf heeft goedgekeurd. Het is dan ook aan het Vlaams Parlement om de VRM de nodige tools aan de hand te doen om het radiolandschap correct te controleren.

1.3. Conclusie

De CD&V-fractie wil met deze conceptnota:

- het radiolandschap opnieuw indelen;
- die nieuwe indeling koppelen aan een versneld digitaliseringsproces met analoge switchoff en overgang naar DAB+;
- in afwachting daarvan het huidige FM-frequentieplan verfijnen;
- het handhavingsbeleid efficiënter en effectiever maken.

2. Conceptnota van de Vlaamse Regering

Minister *Sven Gatz* ziet meer raakpunten dan verschillen tussen de twee voorliggende conceptnota's. De minister dankt de indieners van de andere nota voor hun constructieve voorstellen met betrekking tot dit strategische vraagstuk.

De Vlaamse Regering wil het radiolandschap moderniseren en digitaliseren. Dit moet duurzaam en toekomstgericht gebeuren. Die woorden moeten voldoende concrete invulling krijgen om geen containerbegrippen te blijven.

Minister Gatz plaatst de conceptnota in de context van het Vlaams regeerakkoord en zijn beleidsnota Media. Nog in zijn recentste beleidsbrief Media heeft de minister aangekondigd dat de regering in deze legislatuur werk wil maken van de vermelde modernisering en digitalisering.

Het nieuwe radiobeleid rust op twee pijlers:

- digitale radio stimuleren;
- de noodzakelijke nieuwe erkenningsrondes voor FM-radio op basis van een evenwichtig frequentieplan.

Ook deze conceptnota geeft een situatieschets van het huidige Vlaamse radiolandschap en de positie daarin van de VRT en de particuliere landelijke radio's. In die context vermeldt de nota ook de nieuwe categorie van commerciële netwerkradio's die de Vlaamse Regering voor ogen heeft, net als de positie van de lokale radio. Tot slot behandelt de regering in dit onderdeel van de nota de vereenvoudiging van de erkenningsprocedure.

Voor het moment is FM nog steeds het meest gebruikte systeem. Er is een frequentieplan voor de VRT en daarnaast een voor de particuliere omroepen. Minister Sven Gatz brengt in herinnering dat de VRT over 32 frequenties beschikt. Voor de particuliere omroepen voorziet het plan in 365 frequenties. Die worden onderverdeeld in:

- twee landelijke pakketten, die Mediaaan gebruikt voor Qmusic en JOE fm;
- vijf regionale pakketten – één per provincie – die worden gebruikt door Nostalgie;
- 294 frequenties voor lokale zenders, verspreid over 177 locaties.

Minister Gatz bevestigt de concentratie door samenwerkingsverbanden en ketenradio's in de vorige legislatuur. De overheid had zijn regelgeving niet zo bedoeld en ziet zich voor uitdagingen en vraagstukken geplaatst.

Voor de volledigheid vermeldt de minister ook AM, dat intussen een verouderde analoge transmissiewijze mag worden genoemd. Vandaar dat in het nieuwe decreet wellicht geen verwijzingen meer zullen voorkomen naar die AM-golflengten.

Hoewel digitale radio in ons land nog niet erg ver staat, wordt toch almaar vaker uitgezonden op digitale transmissiekanalen. Dat kan op drie manieren, namelijk via:

- de kabel;
- breedbandinternet;
- de digitale ether.

Op dat laatste wil de minister nader ingaan. Sommigen betwisten het nut van de digitale ether aangezien radio ook online kan worden beluisterd. Op dit moment beschikt de breedband in Vlaanderen echter over ruim onvoldoende capaciteit om iedereen daarop radio te laten luisteren. Mogelijk is dat over tien jaar helemaal anders, maar dat probleem is altijd aan de orde als het beleid op de technologie moet worden afgestemd. Hoe dan ook zijn de nodige partijen geraadpleegd en wordt op basis daarvan een bepaalde richting gekozen.

De EBU heeft een stand van zaken gepubliceerd van de invoering van digitale radio in Europa. Sommigen mogen dan al opmerken dat we in Vlaanderen erg snel willen gaan, het rapport van de EBU toont aan dat dit helemaal niet het geval is. Op Europees niveau horen we niet bij de koplopers – het Verenigd Koninkrijk en Scandinavië – en evenmin bij de eerste achtervolgers, maar pas daarachter.

Minister Gatz pleegt ook overleg met mediaminister Jean-Claude Marcourt van de Regering van de Franse Gemeenschap. Sommigen beweren dat de Franse Gemeenschap in dit dossier verder zou staan dan Vlaanderen, daar minister Marcourt al enkele maanden geleden over geplande investeringen in DAB+ heeft gecommuniceerd. Maar minister Gatz wijst erop dat het EBU-rapport de Franse Gemeenschap voor deze innovatie lager rangschikt dan Vlaanderen omdat in Vlaanderen DAB+-uitzendingen – via de VRT of Norkring – technisch al perfect mogelijk zijn. De Franse Gemeenschap moet nog aanzienlijk investeren in het fysieke netwerk voordat het daar mogelijk wordt.

Vlaanderen is eerder klaar, maar heeft ook een deel van de DAB+-banden geprivatiseerd. Die keuze hebben de voorgangers van minister Gatz gemaakt.

De Vlaamse en Franse Gemeenschap werken samen naar gecoördineerde switch-offmomenten.

DAB+ is dus in tegenstelling tot een bepaalde perceptie geen revolutie waarmee Vlaanderen ver vooruitloopt op Europa. Vlaanderen moet vooral met bekwaame spoed zorgen dat het hierin geen achterstand oploopt, maar mag zichzelf ook weer niet voorbij hollen.

DAB+ is door het gebruik van efficiëntere compressietechnieken een geavanceerde versie van DAB, met tweemaal zoveel programmacapaciteit per MUX. In tegenstelling tot de nagenoeg volle FM-band biedt DAB+ nog de nodige uitbreidingsmogelijkheden. Bovendien is DAB+ minder vatbaar voor storingen.

In Vlaanderen zijn verschillende mogelijke blokken voor een DAB+-netwerk voorhanden. 12A is in handen van de VRT en 11A van Norkring. Op beide kunnen twaalf tot vijftien radio's terecht. Daarnaast zijn er nog de kleinere blokken 5A en 5D. Die zijn nog niet in dienst maar komen in aanmerking om een derde blok te vormen.

Vlaanderen heeft momenteel acht 'nationale' radio's: de vijf VRT-netten, Qmusic, JOE fm en Nostalgie. De vraag met betrekking tot FM is of daar nog één extra zender technisch haalbaar is. Meer dan dat zit er qua FM alleszins niet in, terwijl DAB+ een veelvoud mogelijk maakt. Over het ideale aantal nationale frequenties spreekt de minister zich nu niet uit. De Econopolisstudie toont aan dat ons radiolandschap – hoewel inhoudelijk, cultureel en economisch gezond – toch nog ruimte biedt voor enkele bijkomende spelers.

De Vlaamse radioconsumptie is aanzienlijk, zowel thuis als in de auto. Drie Vlamingen op vier luisteren dagelijks naar de radio. De VRT heeft 60 percent van het marktaandeel, Medialaan 20 percent en Nostalgie 6 percent. De rest is verdeeld over kleine spelers met elk minder dan 1 percent van het aandeel.

Radioadvertenties zijn goed voor 14 percent van de Belgische reclamemarkt. In de Vlaamse Gemeenschap gaat het om 11,6 percent, in de Franse Gemeenschap zelfs om 17 percent. Met die cijfers staan onze gemeenschappen samen met Ierland vooraan in Europa.

Met andere woorden wordt hier veel radio geluisterd, zijn de mensen tevreden over het aanbod en levert radioreclame geld op. Op zich is dat laatste geen doel, maar in het media-ecosysteem is het een belangrijke bron van inkomsten, die in andere mediakanalen kunnen worden geïnvesteerd.

De VRT-radio is als opdracht verankerd in de artikelen 6, 193 en 201 van het Mediadecreet. Haar aanbod bestaat uit Radio 1, Radio 2, Klara, Studio Brussel en MNM. In de beheersovereenkomst met de VRT blijven deze netten in het FM-aanbod beschikbaar, maar vindt ook de actieve omschakeling van DAB naar DAB+ plaats. Daarnaast blijft de VRT ook investeren in onlineradiospelers. Minister Gatz beschouwt de VRT dan ook als een van de belangrijkste partners in de transitie van FM naar DAB+.

Voor de particuliere landelijke radio's vervallen de FM-erkenningen op 31 december 2017. De Vlaamse Regering kan die niet zomaar elk jaar opnieuw blijven verlengen en zal op een bepaald moment beleidskeuzes moeten maken. Minister Gatz gelooft dat de betrokken radio's een belangrijke plaats blijven hebben in een divers en economisch leefbaar landschap. Tegelijk moet er ook genoeg concurrentie zijn. De minister ziet een driehoek tussen de inhoudelijke verwachtingen van de luisteraar, de reclamemarkt en het aspect concurrentie. Binnen die driehoek moet de overheid behoedzaam haar beleid voeren.

Op dit moment gaat men dus na of een extra commercieel landelijk netwerk nog technisch mogelijk is op de FM-band. Daarover komt er in 30 juni uitsluitsel. De Vlaamse Regering heeft strategisch beslist om geen VRT-netwerk te verkopen of privatiseren, gezien de budgettaire afspraken met de VRT. Voorts heeft ze beslist om af te zien van een zero-baseoefening zoals Nederland heeft verricht. Minister Gatz vindt een dergelijke oefening lineair-strategisch volstrekt verantwoord, daar iedereen dan gelijke kansen krijgt en de veiling de overheid aanzienlijke inkomsten oplevert. Maar de diversiteit van het huidige Nederlandse radiolandschap is daarvoor op zijn zachtst uitgedrukt twijfelachtig. In Vlaanderen is dat landschap meer complementair en sterker, oordeelt minister Gatz. Daarmee moeten we behoedzaam omgaan.

Dus moet Vlaanderen veeleer nagaan wat mogelijk is door frequenties te hergroeperen. Ook dan moet het bepaalde randvoorwaarden respecteren. Zo moet Vlaanderen een minimale afstemming met buurlanden en andere gemeenschappen overeenkomen, wat al minstens twee jaar in beslag neemt. Bijkomende frequenties zijn bovendien niet zomaar voorhanden. Ten slotte wil de regering de investeringen in bijkomende antennesites en infrastructuur voor FM zo laag mogelijke houden gezien de geplande switch naar DAB+.

Op 31 december 2017 lopen de huidige erkenningen af. De Vlaamse Regering zal voorzien in een beperkte verlenging met vier jaar, gekoppeld aan een verplichte investering in DAB+ met het oog op de analoge switchoff. Die voorwaarde zou ook gelden voor een eventuele vierde particuliere landelijke zender.

Gezien de volle FM-band is de volgende stap aan de orde, alle publieke koudwatervrees ten spijt. Die was er eertijds ook al voor de switch van AM naar FM en van antenne- naar kabelontvangst voor televisie. Het tempo moet precies goed zijn om de switchoff enerzijds mogelijk te maken en anderzijds ook voor iedereen verteerbaar.

In haar zoektocht naar de meest geschikte datum voor de switchoff heeft de Vlaamse Regering een aanbesteding uitgeschreven om een externe partner te zoeken die het hele veranderingsproces kan begeleiden. Die partner moet in het najaar ook de rondetafelconferentie organiseren. Daaraan zullen de volgende partners zeker kunnen deelnemen:

- de VRT, als marktleider die de technische switch verricht en aan haar luisteraars meedeelt;
- de andere landelijke spelers, die aan dezelfde verplichting moeten beantwoorden;
- de belangrijkste industriële partners.

Wat die industriële partners betreft, vermeldt de minister dat een minderheid van de autoconstructeurs nu al standaard DAB+ inbouwt. Bij de meeste constructeurs blijft die chip vooralsnog een optie. De minister wil samen met de betrokken constructeurs en Febiac tot een haalbare overgangmaatregel komen. Hetzelfde geldt voor de elektrodetailhandel. Het betaalbare aanbod aan DAB+-ontvangers is in ons land niet optimaal. Ook dat aanbod zal een rol spelen als het erop aankomt de bevolking van de overstap te overtuigen.

Toen minister Gatz aankondigde dat er op een gegeven moment een switchoff zal komen, bleek uit de reacties dat mensen ervan uitgaan dat radio niets kost en dan ook gratis moet zijn. Het argument dat op DAB+ meer zenders beschikbaar zijn, overtuigt hen niet omdat ze het huidige aanbod al goed genoeg vinden. Radio mag blijkbaar volgens velen niets kosten, terwijl diezelfde mensen wel willen investeren in duurdere tablets en smartphones omdat ze daarvan een meerwaarde verwachten. Minister Gatz vindt ook goede radio echter een kostbaar goed.

Vandaar dat de minister DAB+ een verantwoorde keuze vindt als broadcasting-model in een wereld waarin individuele mediaconsumptiekanalen het broadcasten almaar meer onder druk zetten. Onlineradio is bovendien, naast technisch ongeschikt voor veralgemeend gebruik, ook onderhevig aan de abonnementskosten van de dienstenverleners. De keuze van de Vlaamse overheid voor DAB+ bevat dan ook een democratische dimensie.

Op een precieze switchoffdatum wil de minister zich voorlopig niet vastpinnen. Het tijdstip waarop hij die kan bekendmaken, is echter niet meer erg veraf. Van de ronde tafel met de stakeholders en de industrie verwacht hij rond de jaarwisseling een realistisch plan. Het is nu eenmaal zinvol om op een bepaald moment een deadline mee te delen. De minister voorziet de switchoff van de landelijke FM-radio's ten laatste twee jaar nadat DAB+ 50 percent van de luisterduur bereikt. Aangezien die nu nog maar 3 à 4 percent bedraagt, is het geen sinecure om snel zo ver te raken. Ook de evolutie in onze buurlanden zal daarin een rol spelen. Een collectieve stroomversnelling behoort tot de mogelijkheden, verwacht de minister.

Naast de industriële consensus kunnen ook overheidsincentives hun nut hebben, net als gezamenlijke communicatie en promotie, waarvan de regering dan ook werk wil maken.

Bepaalde technische aspecten behoeven nog verder onderzoek, bijvoorbeeld wat er moet gebeuren met de resterende ruimte op de VRT-MUX voor DAB+. Wat met Norkring? Moeten 5A en 5D verder worden onderzocht? Hoe verloopt de regionale ontkoppeling van Radio 2 in een MUX?

De regering wil de diversiteit verder stimuleren in het concurrentiële radiolandschap. Commerciële netwerkradio's vormen een nieuwe categorie van lokale radio's. Hoeveel kunnen we er zo hebben, vraagt de minister zich af. Karin Brouwers ziet vijf als het maximum. De regering gaat uit van vier en voert daarover gesprekken met vooral ingenieurs, die de mogelijkheden moeten berekenen. Deze radio's zullen geen integrale landelijke dekking hebben, maar hun dekking zou met 60 tot 80 percent van het Vlaamse luisterbereik substantieel en leefbaar zijn, en een belangrijke opstap naar DAB+ inhouden.

Hiervoor zouden 15 tot 20 frequenties beschikbaar zijn. In die context benadrukt de minister dat er steeds voldoende frequenties beschikbaar zullen blijven voor lokale radio's. Voor de netwerkradio's komen er evidente erkenningsvoorwaarden:

- een statuut van privaatrechtelijke rechtspersoon;
- een hoge mate van professionaliteit;
- een goede 'gezondheid';
- een administratieve vergoeding, hoger dan die van een lokale maar lager dan die van een landelijke zender.

Op dit moment is de regering nog op zoek naar bepaalde profielen, hoewel het debat daarover nog moet worden gevoerd. Een mogelijkheid zou erin kunnen bestaan dat één netwerkradio de Vlaamse muziekindustrie ondersteunt. Profielen hoeven niet per definitie moeilijke niches impliceren. Een andere te overwegen mogelijkheid is een informatiegerichte netwerkradio. Alleszins zal het de bedoeling zijn de diversiteit van ons radiolandschap nog te versterken.

Wie op een nieuwe frequentie begint uit te zenden, moet de eerste jaren zwaar investeren. Vandaar dat een nieuwe radio de eerste vier tot zes jaar zijn kosten niet kan dekken. Vanaf dan wordt dat wel mogelijk.

De lokale radio's wil de minister alle ruimte geven die ze verdienen. Van de 292 erkende lokale radio's opereren er 205 in een samenwerkingsverband en zijn er slechts 87 onafhankelijk.

Een financieel-economische doorlichting wijst uit dat de jaarlijkse gezamenlijke bruto toegevoegde waarde van de landelijke radio-omroeporganisaties meer dan 15 miljoen euro bedraagt. Voor de lokale radio's gaat het om maar 0,4 tot 1,5 miljoen euro. Hen wil de minister niet alleen hervormen maar ook opwaarderen. Hij wil hen specifieke frequentiepakketten toekennen met waar mogelijk een betere en ruimere dekking. Dat zou hun bereik enigszins verhogen, al blijft het lokaal. Voor de lokale reclamemarkten kan dit zinvol zijn, voor zover die overigens nog bestaan.

Een en ander zou het mogelijk maken om de lokale radio's minstens te behouden en in een aantal gevallen te versterken. De lokale verankering blijft belangrijk, net als de verbindende rol binnen de gemeenschap. De regering wil in het nieuwe radiolandschap kansen blijven geven aan gemeenschapsradio's, campusradio's, doelgroepenradio's, informatieve zenders, radio's die niet-commerciële muziek uitzenden enzovoort.

De lokale radio's kunnen op FM blijven uitzenden. In hun geval is zelfs op lange termijn niet in een FM-switchoff voorzien, aangezien de investering in DAB+ voor hen erg zwaar zou zijn. Op dat vlak wil de minister de lokale radio's geruststellen. Hij wil hen vooral continuïteit bieden.

De overdracht van erkenningen wil de regering in de toekomst onmogelijk maken. Wat binnenkort decretaal zal worden vastgelegd, moet voor zeker tien jaar een duurzaam, gezond en divers radiolandschap garanderen. Het kan niet de bedoeling zijn om na pakweg tien jaar vast te stellen dat er ongewenste samenwerkingsverbanden zijn gegroeid. Daartoe wil de regering de nodige technische en juridische garanties inbouwen.

Tot slot vermeldt de minister nog de intentie om de erkenningsprocedure te vereenvoudigen. De procedure voor de landelijke radio's en commerciële netwerkradio's zal voortaan elektronisch beschikbaar zijn. Ook wordt het eenvoudiger om de dossiers samen te stellen. Vandaag zijn daarvoor te veel documenten vereist. Wel blijft het principe behouden dat de VRM pas een zendvergunning uitreikt nadat de Vlaamse Regering de omroeporganisatie heeft erkend. De minister zal, zoals ook Karin Brouwers voorstelt, de nodige gesprekken voeren met betrekking tot de slagkracht van de VRM.

II. Bespreking in de commissie

1. Vragen en opmerkingen

1.1. Wilfried Vandaele

Voor N-VA moet het medialandschap divers en economisch leefbaar zijn, stelt *Wilfried Vandaele*. Vandaar dat de fractie al in de vorige regeerperiode herhaaldelijk bij toenmalig minister Lieten heeft aangedrongen om het landschap te hertekenen. Dit complexe dossier heeft een economische, juridische en technische kant. Het zou dan ook aangewezen zijn geweest om op tijd met die oefening van start te gaan. Dan waren de beslissingen al in 2016 mogelijk geweest. Helaas is veel tijd verloren gegaan door onder andere de KPMG-studie uit 2013, die een maat voor niets is gebleken.

Minister Gatz heeft bij zijn aantreden de bereidheid uitgedrukt om het vooropgestelde tijdpad alsnog te halen, wat zoals te verwachten viel evenwel niet meer mogelijk is gebleken. Daarom heeft het Vlaams Parlement aan de hand van een voorstel van decreet een verlenging van een jaar toegestaan.

In de voorliggende conceptnota's vindt N-VA goede tot uitstekende elementen terug:

- de digitalisering;
- de herwaardering van lokale radio;
- de verwijdering uit het landschap van ketenradio's in hun huidige vorm.

De problemen zijn gekend. Op landelijk niveau is de concurrentie beperkt en blijft de VRT dominant. Medialaan heeft met Qmusic en JOE fm 20 percent in handen, terwijl Nostalgie op zowat 5,5 percent kan rekenen.

De lokale radiomarkt kampt met problemen zoals storingen, een te klein zendgebied met het oog op economische leefbaarheid en ook wel een gebrek aan kwaliteit. 70 percent van de 292 toegekende lokale frequenties zouden intussen onderdeel van een ketenradio uitmaken. Die ketenradio's zijn weliswaar organisch gegroeid, maar waren alvast niet de aanvankelijke bedoeling van de overheid.

Ketenradio's hebben wel degelijk hun voordelen, waaronder economische leefbaarheid door een redelijke schaalgrootte en goede technische kwaliteit. Inhoudelijk stemmen ze echter niet overeen met wat de regelgeving beoogde. Lokale radio's hadden moeten zorgen voor inhoudelijke ontkoppeling en lokaal nieuws en informatie. Aan die voorwaarden houden ketenradio's zich niet. Ze treden op als lokale mp3-spelers zonder presentatoren.

Op landelijk niveau is de N-VA voorstander van een wat scherpere concurrentie dan daar vandaag geldt. Dat betekent nog niet dat die concurrentie onbeperkt kan zijn. De middelen op de reclamemarkt zijn immers evenmin onbeperkt. Met te veel spelers zou de koek al te zeer verkruimelen.

Een extra speler wordt mogelijk op twee manieren:

- door een bestaand radionet van de VRT te verkopen;
- door een nieuw landelijk net ter beschikking te stellen na een frequentieherschikking.

De beheersovereenkomst met de VRT sluit de eerste optie uit. De VRT behoudt haar vijf radionetten. Ook de tweede optie blijkt technisch echter geen sinecure. Uit de conceptnota van de regering blijkt wel dat deze die optie nog steeds openhoudt en bestudeert.

N-VA gelooft vooral in de digitalisering van de sector, die deze problemen op termijn zal oplossen. De fractie heeft herhaaldelijk benadrukt dat ze dit via DAB+ wil bereiken en is dan ook tevreden dat ook de minister daarvoor opteert en de overschakeling al in het vooruitzicht stelt voor landelijke omroepen. Daaraan koppelt de minister een verlenging van de lopende licenties, die met vier jaar wel in de tijd wordt beperkt.

Daarbij wil de fractie van Wilfried Vandaele enkele bezorgdheden formuleren. Ten eerste moet de verlenging worden gekoppeld aan een duidelijke termijn waarbinnen de landelijke omroepen echt op DAB+ moeten uitzenden. De conceptnota van de regering beperkt die voorwaarde voor de verlenging tot een investeringsplicht in DAB+. N-VA wil de voorwaarde uitbreiden tot daadwerkelijke uitzendingen op DAB+ op relatief korte termijn.

Een ander belangrijk element is het communicatieplan. In Nederland en Noorwegen is de omschakeling heel actief gecommuniceerd. Naast de commerciële spelers, die voordeel hebben bij een verlengde FM-vergunning, heeft ook de overheid hierin een voortrekkersrol te spelen. Wie vandaag een radiotoestel koopt, moet op de hoogte zijn van het bestaan van DAB+ en van de toekomstige FM-switchoff. Zo niet dreigen mensen onbewust in verouderde technologie te investeren.

De vraag is welke termijn ideaal is voor de FM-switchoff. CD&V stelt 2020 voorop. Dat vindt de N-VA helemaal niet realistisch. Aangezien de nieuwe erkenningen pas op 1 januari 2018 ingaan, zou de switchoff dan amper twee jaar later vallen. Bij wijze van spreken zouden alle radiotoestellen in zowel auto's als huishoudens dan opeens moeten worden vervangen. Dat zouden de mensen niet als aangenaam ervaren. Het komt erop aan om hen te overtuigen zonder hen bruusk op kosten te jagen. Vandaar het pleidooi voor een geleidelijke omschakeling, maar wel met een vaste datum. Zo niet dreigt de switchoff steeds in de tijd op te schuiven. Zo bestaat er vandaag nog altijd analogie televisie, naast het digitale tv-aanbod. Voor – zeker de landelijke – radio zou het analoge aanbod best helemaal verdwijnen.

Er moet een duidelijk stappenplan met een timing zijn. Minister Gatz heeft terecht aangekondigd dat hij de stakeholders bij de voorbereiding wil betrekken. De auto-industrie zal een grote trekker moeten zijn, net als de fabrikanten van elektrotoestellen.

Om meer mensen naar DAB+ te laten luisteren, moeten daar eerst meer zenders te ontvangen zijn. Dan zullen de elektronikawinkels hun aanbod verhogen en zal de prijs van de toestellen dalen. Vraag en aanbod moeten dan ook in wisselwerking worden opgedreven.

De gemiddelde levensduur van een auto zou 8,5 jaar bedragen. Wie nu een auto koopt, zal dus na 2020 nog met een FM-radio rondrijden. Tijdig communiceren is ook in dat opzicht de boodschap.

De overheid zal voorzichtig moeten omspringen met de beschikbare capaciteit voor DAB+, en deze evenwichtig moeten verdelen. Ze moet daarbij oog hebben voor nieuwe content en verschillende profielen, en vermijden dat alle capaciteit in handen komt van één enkele of een heel beperkt aantal partijen.

In verband met het crossownership stipuleert het huidige decreet dat een media-groep maximaal twee landelijke particuliere radio-omroepen mag bezitten. Gezien de schaarse ruimte op FM is dat logisch. De conceptnota van de regering kondigt onderzoek aan naar de behoefte aan beperkingen. De N-VA is alvast van oordeel dat die beperkingen nodig zijn. Het kan niet de bedoeling zijn dat alle netwerk-radio's in de handen van de landelijke spelers van vandaag terecht komen. De diversiteit van het landschap moet worden verankerd.

De Sectorraad Media van de SARC vraagt of DAB+ geen nood teweegbrengt aan controle op professionaliteit, diversiteit en kwaliteit. Hoe ziet minister Gatz dit?

De conceptnota van de regering introduceert commerciële netwerkradio's als een nieuwe categorie. Het gaat om geclusterde frequenties die een aantal steden bereiken en zo op Vlaams niveau een dekkingsgraad van 60 tot 80 percent halen. N-VA vindt dit een interessant denkkader, maar heeft ook een aantal vragen.

Heeft een dergelijk netwerk voldoende dekking om op de landelijke reclamemarkt mee te spelen? Bepaalde spelers geven al aan dat die 60 tot 80 percent daarvoor niet zal volstaan. En mag reclame regionaal worden ontkoppeld?

De minister beoogt doelgroepgerichte netwerkradio's. De ene doelgroep is echter aantrekkelijker dan de andere. Een jazzprofiel is commercieel bijvoorbeeld niet zo interessant.

De netwerkradio's zouden in eerste instantie niet worden verplicht om op DAB+ uit te zenden, maar er wel voor kunnen opteren.

Voor welke duur wil minister Gatz netwerkradio's erkenningen toekennen? De huidige negen jaar kan een uitgangspunt zijn. Gezien de noodzakelijke investeringen moet de termijn lang genoeg zijn voor het gewenste terugverdieneffect.

N-VA is als gemeenschapsvormende partij tevreden met de herwaardering voor lokale radio in de conceptnota van de Vlaamse Regering. Lokale radio's staan dicht bij de bevolking en kunnen nieuws en informatie brengen uit de directe omgeving van de burger. Maar daartegenover moeten dan ook professionalisme staan en een enigszins hoger bereik dan het huidige, met het oog op de leefbaarheid. Professionalisme houdt in dat het niet de bedoeling is om ruimte te creëren voor wie bij wijze van spreken alleen voor zijn eigen kat radio maakt. Dergelijke initiatieven kunnen nog altijd op internet terecht.

Moeten in de nieuwe erkenningsronde bepaalde initiatieven een voorrangsregeling genieten? Moeten bijvoorbeeld de bestaande lokale radio's een verlenging van hun licentie krijgen op de frequentie die ze nu al hebben? Dat principe zou een echte hertekening van het radiolandschap echter hypothekeren en ligt dus moeilijk. Anderzijds hopen goede radio's die tot hiertoe alle regels keurig hebben opgevolgd, dat daarmee bij de erkenning ook maximaal rekening wordt gehouden. Hoe ziet minister Gatz dat?

Sluit het principe van inhoudelijke ontkoppeling en het behoud van echt lokale radio elke vorm van samenwerking bij voorbaat uit, ook als die zich louter op het bedrijfseconomische niveau situeert en de inhoud strikt gescheiden blijft? Daar ligt misschien nog een grijze zone waarover de minister mogelijk al een visie kan formuleren.

De conceptnota wil het onmogelijk maken om nog toegekende frequenties te verhandelen. Gezien de slechte ervaringen uit het verleden genieten deze bepalingen de volle steun van N-VA, die hoopt dat deze regel juridisch sluitend kan worden opgesteld. Misschien zou een bepaald inschrijvingsrecht aanvragers met minder goede bedoelingen kunnen afschrikken.

Sommige lokale zenders geven aan dat ze gezien de hoge kostprijs zullen moeten afzien van deelname aan DAB+. Anderen willen daar juist zo snel mogelijk mee beginnen. Wilfried Vandaele vindt dat de lokale radio's in een eerste fase best op FM blijven. De huidige capaciteit op DAB+ is immers beperkt. Intussen kan de overheid wel volop nagaan hoe die capaciteit in de toekomst omhoog kan, bijvoorbeeld door toewijzing van de blokken 5A en 5D.

CD&V toont zich in haar nota ongelukkig met het statuut van gemeenschapsradio en wil het afschaffen. Het decreet uit de vorige legislatuur lijkt inderdaad niet op te leveren wat het parlement ervan had verwacht. Welke toekomst ziet de minister voor gemeenschapsradio's?

Voor storingen zal een herschikking van de FM-frequenties wellicht nog geen oplossing bieden. Wilfried Vandaele vraagt minister Gatz alvast blijvend aandacht voor dit probleem.

1.2. Tine Soens

Namens de sp.a-fractie noemt *Tine Soens* de omschakeling naar DAB+ een opportuniteit om technologische evoluties bij te benen en tegelijk meer diversiteit in onze erg geconcentreerde radiomarkt te introduceren.

De beide conceptnota's leveren waardevolle bijdragen met het oog op een hervormd radiolandschap. Sp.a steunt de doelstellingen, de ambities en het plan van aanpak, maar heeft ook enkele vragen en bezorgdheden.

Zo baart de vooropgestelde timing de fractie zorgen. De Digimeter 2015 heeft aan het licht gebracht dat maar 3 percent van de Vlamingen al dagelijks radio luistert via DAB. Beide conceptnota's getuigen dan ook van erg veel ambitie met hun timing. De regering wil de FM-switchoff initiëren van zodra 50 percent van de luisterduur via DAB+ verloopt. In dat geval zou 80 percent van de luisteraars één of andere DAB+-toegang hebben. Sp.a zou liever een percentage dagelijkse luisteraars – bijvoorbeeld 80 of 90 percent – als uitgangspunt zien dan de luisterduur, en vraagt vooral om een realistische timing.

Een snelle overgang vooropstellen is goed en ambitieus, maar de overgang van analoge naar digitale televisie heeft aangetoond dat zo iets veel trager kan gaan dan voorzien. Een louter technische kwaliteitsverbetering blijkt onvoldoende om mensen tot een overgang te bewegen, dus zal ook het aanbod op DAB+ een beduidende vooruitgang ten opzichte van het huidige FM-aanbod moeten inhouden. Zenders zullen ten volle moeten investeren in hun aanbod op en promotie van DAB+-kanalen.

De DAB+-toestellen zouden tot de standaarduitrusting van auto's moeten gaan behoren en goedkoper moeten worden.

Degenen die het minst tot een overschakeling geneigd zijn, mogen we zeker niet achterlaten. Het gaat vooral om oudere mensen. Het mag niet zover komen dat mensen plots hun vertrouwde zender niet meer op hun toestel ontvangen en tegelijk evenmin op de hoogte zijn van het DAB+-alternatief, laat staan dat ze daarvoor dan een toestel zouden bezitten.

De nota's willen een eind maken aan de koehandel in frequenties waardoor ketens ontstaan, en strekken ertoe om de doorverkoop van frequenties te verbieden. Sp.a vraagt om daarbij ook de verhuur van frequenties onmogelijk te maken.

De vergunning van landelijke commerciële radio's wordt volgens de nota's verlengd op voorwaarde dat ze in DAB+ investeren. Sp.a vraagt daarbij een deadline voor beschikbaarheid van uitzendingen op DAB+. Voorts suggereert de fractie om de verlenging te koppelen aan gratis advertentieruimte – gebaseerd op de luistercijfers – voor brede promotiecampagnes van de Vlaamse Regering voor DAB+. Ook de VRT zou die promotie moeten voeren. De overheid zou de UBA kunnen vragen dat de adverteerders samenwerken om voor de Vlaamse overheid een uitstekende campagne te ontwikkelen waarmee ze de Vlamingen tot de overschakeling tracht te bewegen.

Tine Soens wenst minister Gatz veel succes in zijn gesprekken met Febiac. Cruciaal is dat de kostprijs van DAB+-autoradio's omlaag gaat. Vandaag kost een dergelijke autoradio nog 300 euro, terwijl bepaalde draagbare DAB+-ontvangers al voor minder dan 100 euro beschikbaar zijn. De vraag is hoe men de autoconstructeurs tot die maatregelen zou kunnen overtuigen. Heeft minister Gatz bepaalde incentives voor ogen?

De focus op gemeenschapsradio's in de CD&V-nota vindt Tine Soens erg valabel en verdedigbaar. Sp.a staat achter de introductie van een nieuwe categorie gemeenschapsradio's, waaronder ook de lokale radio's zouden terechtkomen. Juridisch lijkt het echter onverdedigbaar dat de huidige lokale radio's voorrang zouden krijgen bij de frequentietoekenning. Bovendien zou die voorrangregeling de herdefiniëring van de ontvangstgebieden onmogelijk maken. De meerwaarde van die voorrang voor de leefbaarheid van lokale radio is al evenmin duidelijk.

De sp.a-fractie is overtuigd van het belang van campusradio's en staat helemaal achter de ondersteuning. Dat past in haar visie op zowel jeugd- als mediabeleid. Kwaliteitsvolle journalistiek en radio wordt mogelijk als aanstormend jeugdig talent

daartoe de kans krijgt door een goede opleiding en praktische werkervaring bij een campusradio. Radio Quindo in Kortrijk vormt een mooi voorbeeld.

1.3. Lionel Bajart

Open Vld dringt aan op de juiste stappen naar een duurzaam en toekomstgericht radiolandschap, stelt *Lionel Bajart*. De regeringsnota maar ook die van CD&V strekken duidelijk in die zin.

Het is nu tijd om werk te maken van leefbare radio, met betrekking tot zowel de commerciële als de lokale zenders. Daarnaast is ook digitalisering dringend aan de orde, gezien de Vlaamse achterstand ten opzichte van het Europese peloton. De conceptnota van de Vlaamse Regering houdt op beide vlakken vooruitgang in. Haar uitgangspunten strekken tot het voortbestaan van een sterke radiosector zoals we die nu al kennen. In het Vlaamse radiolandschap liggen de luisterduur en het aandeel in de reclamemarkt immers hoog.

Bij Open Vld roepen beide conceptnota's nog een aantal bedenkingen op. Als men profielen wil invoeren met betrekking tot de nieuwe categorie van netwerkradio's, dan moet men daarbij in hoge mate rekening houden met de economische leefbaarheid. Een overheidsopdracht voor een profiel waarnaar weinig vraag bestaat, heeft geen zin. Die zou ofwel geen inschrijvingen opleveren, ofwel een tot mislukken veroordeelde radiozender. Ook de reclamesector heeft haar bedenkingen bij een verregaande fragmentering in doelgroepradio's. De concurrentie in de sector zou daar wel bij kunnen varen, maar anderzijds dreigt de economische leefbaarheid van bepaalde radio's dan in het gedrang te komen.

Er is een aanvraag voor een vierde landelijk commercieel radionet, op basis van al langer bekende argumenten. Die aanvraag verdient een gedegen onderzoek, waarvan we de resultaten binnenkort kunnen verwachten. Lionel Bajart beseft dat zich in de hele mediasector concentraties voordoen, maar bij radio is die wel erg hoog. Voor zover technisch mogelijk is een vierde net dan ook wenselijk.

Het idee van campusradio's uit de CD&V-nota is Lionel Bajart weliswaar genegen maar het roept ook vragen op. Hoewel hun mogelijke betekenis niet ter discussie staat, geldt hetzelfde niet voor de verdere uitwerking in de nota. Welke technologie heeft men voor ogen? Moet hun dekkingsgebied niet nagenoeg de hele studentenstad bestrijken? Over hoeveel radio's gaat het dan? Moet elke instelling van hoger onderwijs haar eigen campusradio kunnen hebben? Wat met steden waarin verschillende associaties hoger onderwijs aanbieden?

Zowel de voorstellen van de lokale radio's als de conceptnota van CD&V strekken tot uitgebreide onderzoeken door de VRM of toch op zijn minst sterkere en veralgemeende controles na de vergunningen. Uiteraard moet regelgeving worden nageleefd, oppert Lionel Bajart, maar hoe haalbaar zijn deze voorstellen? Kan de VRM die taak aan? Of zouden budgettaire beperkingen dit compromitteren?

1.4. Karin Brouwers

Karin Brouwers dankt de leden van de commissie voor hun aandacht voor de conceptnota van CD&V. Ook uit de radio- en meer algemeen de mediasector ontvingen de indieners van die nota heel wat reacties. De hoorzitting van 15 juni leverde inzichten op die de standpunten van CD&V hebben verrijkt.

Ten aanzien van de conceptnota van de Vlaamse Regering heeft de CD&V-fractie enkele voorlopige conclusies. Ten eerste staat de fractie achter leefbaarheid, duurzaamheid en een kwalitatief divers radiolandschap als doelstellingen, waarvoor ook een breed draagvlak bestaat in de sector.

Voorts is een status-quo duidelijk geen optie. Er moeten snel belangrijke knopen worden doorgehakt opdat alle spelers zich op het nieuwe radiolandschap kunnen voorbereiden.

De SARC blijkt het tweesporenbeleid te steunen dat tegelijk de FM-band optimaliseert en de transitie naar een divers en aantrekkelijk digitaal radiolandschap in gang zet.

De digitalisering van het radiolandschap moet de prioriteit krijgen. De digitale technologie is energiezuiniger, veroorzaakt minder straling en biedt meer ruimte voor een gediversifieerd radiolandschap.

Alle actoren zullen duidelijk de meerwaarde van digitale radio voor de luisteraar moeten helpen communiceren. Karin Brouwers ziet die meerwaarde in de verrijkte radio-ervaring met extra diensten en applicaties in een excellente signaalkwaliteit. Het commissielid roept ook haar collega's op om op de meerwaarde van digitale radio te wijzen als ze daarover worden aangesproken. Test-Aankoop uit intussen zijn ongerustheid, maar kleine radiotoestellen zijn al te vinden voor 30 tot 40 euro.

Dat de conceptnota van CD&V 2020 als voorbeeld voor een switchoffdatum aanreikt, is vooral bedoeld om wat te triggeren. De indieners zien dit niet als een fetisj. Maar hoe dan ook zijn nog wel wat jaren beschikbaar. Als de auto- en andere industrie meewerkt, zal de overschakeling haalbaar en betaalbaar worden. Paniek is helemaal niet aan de orde. De ronde tafel is trouwens pas voor het najaar. Essentieel voor CD&V is dat een concrete datum voor een analoge switchoff decretaal wordt vastgelegd, weliswaar in overleg met alle betrokken stakeholders. Buitenlandse voorbeelden wijzen aan dat het publiek moet doordrongen zijn van een zekere 'sense of urgency' vooraleer het zich van de meerwaarde laat overtuigen. In Nederland, dat geen concrete datum vooropstelt, blijkt de digitalisering enigszins te slabakken. Noorwegen heeft wel een datum vastgelegd en sindsdien een pijlsnelle toename van het digitale luisterbereik gekend, tot 50 percent.

De afschakeling zou best enkel de landelijke radio's behelzen. De netwerk- en lokale radio's kunnen intussen nog een tijd uitzenden in FM, wat volgens Norkring ook perfect mogelijk zou zijn. Vlaanderen zou bovendien de afgesloten landelijke FM-frequenties niet verliezen. Dat zal het zendcomfort van lokale radio's op FM verbeteren. Maar ook voor hun digitalisering moeten de voorbereiding intussen van start gaan. Uit de hoorzitting is wel gebleken dat hiervoor bepaalde technische beperkingen uit de weg moeten worden geruimd.

Karin Brouwers heeft weinig bezwaren gehoord tegen een in de tijd beperkte en aan voorwaarden gekoppelde verlenging van de huidige vergunningen voor landelijke commerciële omroepen. Slechts één speler bleek die ter discussie te stellen.

Profielen van landelijke netwerkradio's zouden een duidelijke meerwaarde moeten opleveren voor het radiolandschap. Die netwerkradio's moeten wel een correct frequentiepakket krijgen, en liefst ook worden verplicht om meteen op DAB+ uit te zenden, opdat dit een rendabele investering zou zijn. De meeste potentiële kandidaten voor netwerkradio zijn huidige ketenradio's die nu al op DAB+ uitzenden. Doordat ook zij op DAB+ uitzenden, worden die digitale frequenties interessant voor de luisteraar omdat daardoor het vrij beperkte aanbod van alleen VRT en de drie landelijke privézendders gevoelig zou uitbreiden.

Lokale radio's moeten een groter zendgebied krijgen. Daarover blijkt eensgezindheid te bestaan. Wellicht bestaat de technisch eenvoudigste oplossing in een toewijzing van frequentiepakketten met een verzorgingsgebied van 50.000 tot 75.000 mensen. Uiteraard moeten in grotere centrumsteden meer gemeenschapsradio's een erkenning kunnen krijgen. Het Frequentieplan Vlaanderen hoeft

daarvoor niet te worden aangepast en tijdrovende onderhandelingen met de buurlanden blijken er evenmin voor nodig. Dit systeem vergt bovendien geen zware investering van de lokale zenders. De toevoeging van een tweede frequentie op dezelfde zendinstallatie is immers veel goedkoper dan de aanschaf van een geheel nieuwe zendinstallatie met een hoog vermogen.

De administratie CJSM zal tot de grote tevredenheid van CD&V de huidige lokale frequenties maximaal respecteren bij de herindeling van het frequentieplan. Dat komt de facto op een zekere voorrangregeling neer.

CD&V blijft overtuigd van de educatieve meerwaarde van campusradio's, al verdienen de vragen van Lionel Bajart zeker nog een antwoord. In bepaalde steden met meer dan één universiteit, zoals Antwerpen, komt nu al samenwerking voor. Dat kan een voorbeeld zijn voor andere steden met verscheidene instellingen voor hoger onderwijs. Hoe dan ook verdienen campusradio's een beschermde positie in het radiolandschap opdat toekomstige radiomakers met alle aspecten van het métier kennis zouden kunnen maken.

Het Mediadecreet zal een te verregaande mediaconcentratie door crossownership moeten verhinderen, zowel voor de FM- als voor de DAB+-band. In die zin staat Karin Brouwers achter de opmerkingen van Wilfried Vandaele. Een leefbaar ecosysteem blijft de doelstelling. De erkenningsvoorwaarden betreffende professionaliteit moeten de gewenste media-ervaring duidelijk definiëren en vooral radio-ervaring hoger waarderen.

Ook voor digitale radio komen in het Mediadecreet best erkenningscriteria met betrekking tot onder andere crossownership, zoals ook de SARC heeft geadviseerd. Dat advies bevat nog meer interessante suggesties, waaronder zeker de vraag om een vereenvoudigde erkenningsprocedure.

Over de conceptnota van de Vlaamse Regering heeft Karin Brouwers nog verschillende vragen. Zo heeft de SARC zoals gezegd gevraagd om ook aan DAB+-radio's erkenningsvoorwaarden op te leggen, daar dit na de switchoff het belangrijkste radiomedium zal worden. De SARC pleit om in die nieuwe context van DAB+ controle op professionaliteit, diversiteit en kwaliteit in te voeren naar het huidige FM-model. Aan welke criteria denkt minister Gatz in dat verband?

De SARC vraagt om de opportuniteit te onderzoeken van de omvorming van het ongebruikte DBV-T kanaal 10 naar DAB+-frequentieblokken. Een deel daarvan zou dan kunnen dienen voor lokale radio. Heeft de administratie die mogelijkheid inderdaad onderzocht, en zo ja, met welke conclusie?

Uit het betoog van Norkring onthoudt Karin Brouwers dat er geen tijd te verliezen valt in de digitalisering van lokale radio. Een lokaal frequentieplan opstellen vergt een grondige technische studie om te garanderen dat de landelijke netten niet gestoord raken en vergt coördinatie met de buurlanden. Daarom dringt CD&V erop aan om in dit dossier geen uitstel te dulden. Zowel Norkring als de campus- en andere lokale radio's zijn bereid om constructief mee te werken. Overweegt minister Gatz een proefproject ter voorbereiding van een lokaal frequentieplan? Wat wordt zijn volgende stap?

CD&V herhaalt het pleidooi uit haar conceptnota voor een benchmark van de DAB+-tarieven voor verschillende radiotypes in de buurlanden. De resultaten kunnen van pas komen bij de onderhandelingen over de toewijzing van 5A en 5D.

Zal minister Gatz Medianet Vlaanderen bij het geplande sectoroverleg betrekken?

Op de hoorzitting heeft de VRRO voorgesteld dat de onderzoekscel nu al een monitoring of visitatie van de zowat tachtig onafhankelijke lokale radio's zou verrichten. Dat zou het mogelijk maken om het kaf van het koren te scheiden en de nieuwe erkenningsvoorwaarden op hun realiteitswaarde te toetsen. Hoe beoordeelt minister Gatz dit voorstel?

Voorts stelde de VRRO voor om via het Mediadecreet de erkende lokale radio's als must carry in het aanbod van de dienstverleners op te nemen. Technisch is dat perfect mogelijk op basis van de regiocode. Zolang deze zenders niet op DAB+ terecht kunnen, zou dit een goede oplossing zijn. Staat de minister achter dit idee?

De conceptnota van CD&V strekt ertoe de netwerkradio's te verplichten om meteen op DAB+ uit te zenden, wat hen ook meteen een landelijke dekking zou opleveren. Norkring stelt dat nog zes tot tien landelijke DAB+-frequenties beschikbaar zouden blijven. Dat zou moeten volstaan voor de huidige landelijke zenders en ketenradio's. Minister Gatz lijkt echter niet erg geneigd om dit te verplichten. Waarom niet?

Als netwerkradio's voor negen jaar een FM-frequentie toegewezen krijgen, moet de overheid wel garanderen dat FM nog negen jaar beschikbaar is. Dat zou dan impliceren dat er zich in die periode geen echte landelijke FM-switchoff voltrekt. Karin Brouwers vraagt opheldering.

Bruno Heyndrickx van TOPradio heeft voorgesteld om de eerste inkomstenschijf vrij te stellen van de administratieve vergoeding die de Vlaamse Regering in haar conceptnota beschrijft zolang een zender tegelijk op DAB+ en FM uitzendt. Daarmee zouden de meerkosten van DAB+ worden gedekt. De vrijstelling kan worden gecompenseerd door een hoger percentage op de omzet boven een bepaalde drempel, van bijvoorbeeld 1 miljoen euro. Ook over dit voorstel vraagt Karin Brouwers de visie van de minister.

De CD&V-nota streeft ernaar dat de reclamewerving van de netwerkradio's complementair is met die van lokale radio en dus niet in hetzelfde vaarwater terechtkomt. Uit de hoorzitting bleek echter dat een verdeling in nationale en lokale reclame niet evident is. Hoe ziet minister Gatz dit?

Voor campusradio's vraagt CD&V dus een specifiek statuut, gekoppeld aan een signaal met een laag vermogen. Daarover is de nota van de regering minder duidelijk. Lionel Bajart heeft ook terecht enkele vragen gesteld bij de haalbaarheid. In welk statuut en in welke technische regeling voorziet de minister voor die campusradio's?

Ten slotte vraagt Karin Brouwers minister Gatz een overzicht van de locaties, frequenties en vermogens uit de PR4-aanvraag van SBS voor een vierde landelijke commerciële FM-zender. Door die aanvraag heerst bij de lokale zenders nogal wat ongerustheid over een eventueel verlies van hun huidige frequentie.

Zal minister Gatz die beslissing nemen op basis van een VRM-advies of komt die beslissing aan de Vlaamse Regering toe?

1.5. Bart Caron

Namens de Groenfractie drukt *Bart Caron* zijn waardering uit voor de conceptnota's van zowel CD&V als de Vlaamse Regering. De twee nota's vertonen nogal wat overeenkomsten. Ook uit de commissievergaderingen die eraan zijn gewijd, komt een zekere consensus naar voren over de richting waarin het beleid moet varen. Over de te volgen route is er echter nog geen eensgezindheid.

De conceptnota van minister Gatz laat wel na om inzicht te bieden in de huidige kwaliteit van lokale en netwerkradio's. Dat zou nuttig zijn, want als individu is het niet mogelijk om daar met je persoonlijke radiotoestel achter te komen en bijvoorbeeld te achterhalen welke radio's wat soort muziek spelen en of ze lokale nieuwsberichten brengen. De VRM zou dat misschien kunnen screenen. Voor de beleidskeuzes van de toekomst zou een kwalitatieve evaluatie zeker haar nut hebben.

De indruk bestaat alvast dat er enorme inhoudelijke kwaliteitsverschillen bestaan tussen lokale radio's: van totale rommel tot best fijne radio. Zijn de ketenradio's echt veredelde mp3-spelers of ook meer dan dat? Overstijgen de lokale radio's het niveau van huis-, tuin- en keukenradio? Niet in alle gevallen, zo blijkt uit een compilatieopname van Radio De Molen die Bart Caron nog bewaart als vermakelijk voorbeeld, met boodschappen als: "de groeten aan Marie-Jeanne van den bakker van op den hoek". Voor dergelijke radio hoeft Vlaanderen echter geen beleid te voeren.

Bart Caron is op zich geen voorstander van veel regulering in radio, en overigens evenmin in journalistiek. Voor hem mag iedereen precies het soort reclame maken dat hij wil, mocht de techniek dat mogelijk maken. Dan zou de samenleving zelf wel voor de filtering zorgen net zoals in andere media gebeurt. Helaas is dat technisch nog steeds een probleem. Hopelijk evolueert het internet technisch zo dat in de toekomst alle mogelijke radio's naast elkaar kunnen bestaan. Dan worden decretale reguleringen en erkenningen overbodig.

Jean-Jacques De Gucht merkt op dat internetradio nu al een hele lage drempel heeft voor alle amateurs die willen uitzenden.

Bart Caron voegt toe dat zelfs Spotify in feite een gepersonaliseerd radiostation is. De jongere generatie luistert vooral via dat medium naar muziek en kent de meeste radiostations enkel vanuit de auto. Vandaar dat de autoradio hier het cruciale element vormt. Zolang die niet dezelfde internetontvangst mogelijk maakt als de huiskamer, blijven regels en beperkingen nodig. In de toekomst zullen die echter steeds minder nodig blijven.

De spreker heeft waardering voor de pragmatische aanpak van de FM-frequentietoewijzing, die niet in één keer wordt doorgevoerd en waarbij de openbare omroep haar frequenties behoudt. Het heeft geen zin om alles overhoop te gooien.

Bart Caron begrijpt uit de conceptnota van de Vlaamse Regering dat minister Gatz een Duits model voor ogen heeft:

- DAB+ voor alle commerciële en openbare landelijke zenders, inclusief netwerkradio;
- FM voor alle lokale en regionale radio's.

Dat vindt Bart Caron een realistisch uitgangspunt, hoewel de realisatie wel de nodige tijd zal vergen. De auto speelt daarin zoals gezegd een cruciale rol.

Mediabeleid is een schaarstebeleid. Voor radio is het aantal frequenties vooralsnog beperkt. Met betrekking tot de criteria om ze toe te kennen, pleit Bart Caron om kwaliteit in hoge mate te laten meetellen. Met kwaliteit bedoelt de spreker niet zozeer de smaak, maar wel een zo objectief meetbaar mogelijke balans tussen informatie en muziek, diversiteit van muziekprofielen, regionale profilering enzovoort.

Ook voor lokale en netwerkradio zou dan een vorm van kwalitatieve toetsing aangegeven zijn. Die moet bovendien op bepaalde momenten worden herhaald. Ofwel is de erkenning in principe oneindig en wordt tussendoor geëvalueerd of de licentie-

houder de criteria nog wel haalt. Ofwel wordt de erkenning in de tijd beperkt en komt er om de zoveel tijd een evaluatie met het oog op een eventuele verlenging. Bart Caron wil de VRM de belangrijke taak toedichten om de kwaliteit waarop een ingediend dossier boogt, aan de realiteit te toetsen.

In dit verband is het een gekend probleem dat heel wat frequenties zijn doorverkocht aan bijna landelijke netwerkradio's. Dat scenario is niet voor herhaling vatbaar. Zolang de ruimte op de frequentiebanden FM en DAB+ beperkt blijft, moeten we de voorkeur geven aan radio's die kwaliteit te bieden hebben. Op het gebied van de kwaliteit moet de lat niet onbereikbaar zijn maar wel hoog genoeg liggen om een zekere semiprofessionaliteit verplicht te maken.

Van netwerkradio's is Bart Caron geen groot liefhebber. De spreker is wel te vinden voor het idee uit de conceptnota dat deze categorie de gelegenheid creëert om een zeker profiel qua muziekkeuze mogelijk te maken. Vlaamse muziek of schlagers zouden een dergelijk profiel kunnen uitmaken. Ook daar blijft kwalitatieve toetsing aangewezen, net als een onderzoek naar het bereik. Op dat gebied is de reclame die een radio kan werven, in feite ook al een toetssteen.

Als er een nieuwe landelijke frequentie wordt toegekend, zal dat dan gebeuren aan de hand van een veiling of van een beauty contest? De veiling zou de overheid wat geld kunnen opbrengen. De beauty contest laat toe om een inhoudelijke profilering als criterium te hanteren. SBS komt wellicht het meest in aanmerking voor een nieuwe landelijke zender, aangezien dit de enige Vlaamse televisieomroep is die geen radio maakt.

Zullen de nieuwe licenties voor landelijke radio in de tijd worden beperkt of gelden ze voor de eeuwigheid? Bart Caron heeft geen probleem met een eventuele onbeperkte erkenning zolang de licentievoorwaarden maar op vaste tijdstippen worden getoetst.

Wie eventuele gezondheidsrisico's die aan straling zijn verbonden als criterium hanteert, pleit in feite pro DAB+. Ook dat is een argument om daar werk van te maken.

Het verbaast Bart Caron dat de allochtone gemeenschappen in Vlaanderen geen radio maken. Vanwaar die afwezigheid op de FM-band van radiostations van Turken of Marokkanen? Zijn er regelgevende obstakels? Spreekt het medium deze groepen niet erg aan? Kan er in Vlaanderen plaats zijn voor dergelijke couleur locale, met hun eigen muziekvoorkeuren en nieuwsaccenten?

Tot slot kondigt Bart Caron de intentie aan om in de toekomst vanuit zijn garage radio te maken waarvan de muziek alles behalve mainstream omvat. De commissievoorzitter nodigt de leden uit om dit samen te doen voor hun gezamenlijke kat.

2. Antwoordenronde

Minister *Sven Gatz* situeert het debat in de commissie in de ruimte tussen de conceptnota's en de voorbereiding van het ontwerp van decreet. Het decreet zal uiteraard bepaalde zaken regelen, maar ook de latere uitvoering zal nog bepaalde inhoudelijke keuzes mogelijk en ook nodig maken. Minister Gatz zal nu al antwoorden waar mogelijk. Hij wil het recente SARC-advies, de weerslag van de hoorzitting en de gesprekken met stakeholders op het kabinet nog grondig analyseren met het oog op de juiste beslissingen in het ontwerp van decreet. Voor dat ontwerp beschouwt de minister half juli 2016 als deadline.

Eind 2017 wil de minister de netwerkradio's die dan een vergunning krijgen, wel degelijk verplichten om binnen een bepaalde termijn op DAB+ uit te zenden.

Daardoor moet het aantal landelijke zenders op DAB+ duidelijk hoger liggen dan de huidige acht op FM. Een verhoging met vier of vijf landelijke zenders zou ook mogelijk maken om de reclamemarkt maximaal aan te boren, zo blijkt ook uit de Econopolis-benchmark met de Waalse situatie. Zou het aantal landelijke zenders aanzienlijk hoger liggen, dan moeten te veel spelers de beschikbare reclame-middelen verdelen.

Er is een evenwichtsoefening nodig tussen aan de ene kant de gewenste kwaliteit en complementaire profilering en aan de andere kant de leefbaarheid en mogelijkheden om de betrokken radiozenders te evalueren. Vandaar de keuze om aan de vergunning en erkenning van netwerkradio's een DAB+-verplichting te koppelen.

De vergunning van de bestaande landelijke FM-zenders wil de minister voor vier jaar verlengen, met een volledige doorstart naar DAB+. Voor de andere radio's impliceert dit een logica van negenjarige vergunningen, maar dat standpunt is nog niet definitief wegens de nog lopende afwegingen. De landelijke zenders zouden de rol van locomotief voor de omschakeling van DAB+ krijgen. Dat moet dan juridisch wel sluitend worden gemotiveerd.

De geplande hervorming moet vergezeld gaan van heldere communicatie. Vanaf het najaar van 2016 wil de minister na een openbare aanbesteding beschikken over een partner die de hele switchoffoperatie voorbereidt.

Sommige commissieleden vragen wie een uitnodiging krijgt voor de ronde tafel. De minister wil die uitnodiging zo ruim mogelijk opvatten en richten tot de media-sector, de industrie en de groot- en kleinhandel. Medianet Vlaanderen lijkt inderdaad in aanmerking te komen.

In het begin van 2017 zal de minister na het overleg de switchoffdatum bepalen. Die datum mag niet te ver in de toekomst liggen, aangezien dan helemaal niets in beweging komt, maar moet ook rekening houden met sociale factoren, waaronder de vraag hoe snel mensen kunnen worden verondersteld een nieuw toestel aan te schaffen.

Ook de industrie heeft haar rol te spelen. Ze zal in geen geval worden gesubsidieerd om radio's beschikbaar te maken. De incentives ten aanzien van private spelers, waarnaar sommige commissieleden polsen, zullen zeker niet financieel zijn. Het is juist in het belang van industrie en handel zelf dat ze die toestellen kunnen verkopen. Ze hebben dan ook belang bij een realistische prijsbepaling. Op dit moment laat die nog te wensen over.

Aan Tine Soens antwoordt de minister dat hij zeker niet van plan is een groep voor een digitale kloof te plaatsen die deze niet kan overbruggen. Ook dat aspect zal op de ronde tafel ter sprake komen.

De minister beaamt dat ook DAB+ een beperkte capaciteit heeft. Op dit moment wordt in het algemeen onderzocht wat voorhanden is binnen de respectieve MUX'en van de VRT en Norkring, en of 5A, 5D en DVB-T eveneens moeten worden aangevend en op welke termijn dat dan moet gebeuren. In eerste instantie is het doel een level playing field voor nationale radio. Tegelijk wil de minister al laten bestuderen wat er met DAB+ mogelijk is voor lokale radio.

In die context bevestigt minister Gatz de vaststelling van Bart Caron dat Vlaanderen het Duitse model voor ogen heeft: landelijk DAB+ en lokaal FM. Binnen de sector van lokale radio bestaan daarover verschillende opvattingen. Met de conceptnota heeft minister Gatz rust willen brengen. Hij heeft willen aangeven dat hij niet de revolutie predikt. Wie goede radio maakt, behoudt de kans op een erkenning en

vergunning voor FM-radio. Daar meteen een DAB+-verplichting aan koppelen zou wel onrust veroorzaken.

Sommige lokale spelers vragen wel dat ook zij op DAB+ zouden mogen uitzenden. Precies die mogelijkheden vormen het voorwerp van onderzoek.

Verscheidene fracties hebben een kritische opstelling ten opzichte van cross-ownership gevraagd. De minister wil zeker oog hebben voor die opmerking. Een legalistische houding zou impliceren dat de situatie louter hoort te stroken met het Belgische en Europese mededingingsrecht. Gezien de zorg om een divers genoeg medialandschap wil de minister echter ook nagaan of bepaalde beperkingen van het crossownership in het ontwerp van decreet wenselijk zijn. Zo niet dreigen de landelijke radio's op een schaal terecht te komen die niemand wenst.

Er is dringend nood aan een helder onderscheid tussen begrippen als lokale radio, gemeenschapsradio en campusradio. Op dit moment vindt de minister het echter nog te vroeg voor definitieve uitspraken. Lionel Bajart heeft terecht gewezen op een aantal vragen met betrekking tot campusradio. Hoewel campusradio op zich een goed idee is, is er nood aan een concrete oplossing voor die vragen.

Een andere vraag is of gemeenschapsradio's per definitie lokale radio's zijn en omgekeerd. Die terminologie wil de minister op punt stellen. Alleszins moet lokale radio voldoende kansen blijven krijgen. De minister wil rekening houden met de opmerkingen over kwaliteit en tussentijdse evaluaties.

Van de andere kant wil hij de lokale radio's ook enigszins laten zijn wat ze nu zijn. De huidige verplichting om elke dag drie nieuwsbulletins te brengen, is misschien zelfs wat te formalistisch voor een radio die op een andere manier lokaal nieuws vergaart en uitzendt. Misschien schaadt die verplichting wel de autonome nieuwsgaring en maakt het de lokale initiatieven afhankelijk van grotere persagentschappen. Minister Gatz wil de lokale radio's een zekere autonomie en vrijheid toestaan, maar tegelijk de nadruk leggen op de deskundigheid die nodig is om radio te maken. Voorrangsregels zijn niet evident, maar een zekere ervaring vereisen zou wel een goed beoordelingscriterium kunnen zijn.

De huidige netwerkradio's zijn ontstaan buiten de wil van de overheid. Voor toekomstige netwerkradio's is dan ook een duidelijk profiel nodig. Inclusief de oneigenlijke netwerkradio's van vandaag kan iedereen meedingen naar een erkenning en vergunning als netwerkradio. De profielen waarvoor ze zich dan eventueel engageren, liggen nog niet vast. Wel is het de bedoeling om een professionalisme te vragen dat een doorgroei binnen enkele jaren tot landelijke netwerkradio's mogelijk maakt.

Wat de storingen betreft, onderhandelen de Vlaamse en Franse Gemeenschap over een nog weg te werken contentieux. De Vlaamse Regering zet de nodige stappen maar hoopt tegelijk dat DAB+ ter zake bepaalde problemen oplost.

Met het oog op een vierde landelijke zender is volgens de regels van de kunst een aanvraagdossier ingediend. Dat dossier bevat ook wiskundige en natuurkundige assumpties waarover de administratie deskundig zal moeten oordelen. Uit de theorie van het model is niet altijd het precieze resultaat op het terrein te voorspellen. Daarom vinden terreintesten plaats, die intussen bijna zijn afgerond. Die zullen uitwijzen of de parameters correct zijn geschetst. De administratie legt de grootst mogelijke zorgvuldigheid aan de dag.

De keuze in verband met een vierde landelijk net is in weerwil van wat sommigen beweren, niet politiek maar zuiver technisch. Minister Gatz verwacht in juli 2016 duidelijkheid. De Vlaamse Regering zal deze beslissing nemen.

De SARC adviseert om de controles voortaan niet te beperken tot FM-frequenties maar ook uit te breiden naar DAB+, wat de minister ook evident lijkt.

Hoewel het geen lijvige studie hoeft te zijn, is de minister wel bereid om een benchmark uit te voeren naar de prijsverschillen van de DAB+-toegang met de buurlanden.

Door de resterende MUX'en en het DVB-T-pakket vrij te maken voor DAB+, kan de overheid zorgen dat DAB+ zo toegankelijk mogelijk wordt.

De vraag of lokale radio thuishoort in de must carry van dienstverleners, wil de minister nader onderzoeken. Hij kan nu nog geen antwoord geven.

Een terechte vraag is die over de regionale reclame. Minister Gatz wil daarover een gesprek voeren met de VRT van zodra duidelijk wordt hoe het decreet wordt uitgevoerd. Onder andere in verband met de ontkoppeling van de VRT op DAB+ is dan de vraag welke positie de VRT inneemt als regionaal reclamegaster. Er komt regelmatig kritiek op een niet-optimaal verlopende symbiose. Minister Gatz zoekt uitsluitel over welke opstelling de VRT daarin het best kan innemen. De reclamemarkt is voor de VRT nog altijd erg gezond. In die zin zou het geen kwaad kunnen om ook rekening te houden met de kleintjes.

Voor nieuwe vergunningen gaat de Vlaamse Regering uit van beauty contests veeleer dan veilingen.

Voor allochtone radio heeft de Franse Gemeenschap onder meer in Brussel al bepaalde frequenties vrijgemaakt. De Vlaamse Gemeenschap zal eerst nagaan welke aanvragen er nu binnenkomen voor FM-vergunningen. De minister sluit niets uit maar er is ook geen beleidskeuze om hier op voorhand al ruimte voor te maken.

In de delicate fase tussen conceptnota en ontwerp van decreet verwacht minister Gatz dat er nog wel wijzigingen mogelijk zijn, maar dan zal het toch vooral om details gaan. Uit de commissievergaderingen en de twee conceptnota's blijken overeenkomstige visies op de doelstellingen en in heel wat gevallen ook over de operationele invulling. De minister hoopt in de komende weken al meer gedetailleerde keuzes bekend te maken, die de sector de duidelijkheid en zekerheid zouden verschaffen waarop ze alle recht heeft.

Caroline Bastiaens wijst er nog op dat lokale radio vooral in een stedelijke context vaak slecht en met veel ruis te ontvangen is, als gevolg van de hoogbouw. Ook daar is echter nood aan lokale radio's. Ze hebben in die dichtbevolkte gebieden een groot luisterpotentieel en ontleen aan de dynamiek van de stad een eigen karakter. Dan moet de ontvangst wel optimaal zijn. *Caroline Bastiaens* wil dat als aandachtspunt meegeven aan de minister.

Wilfried Vandaele is tevreden met de antwoorden van de minister maar wil nog even reageren op de vragen van Bart Caron over allochtone radiozenders. *Wilfried Vandaele* vraagt zich af of we die zenders wel per se moeten willen. Is dat geen keuze voor segregatie in plaats van integratie? Zouden de nieuwkomers niet beter vooral in de bestaande media aan bod komen?

Bart Caron verduidelijkt dat hij geen pleidooi heeft willen houden, maar alleen heeft vastgesteld dat onze huidige radio's weinig ruimte bieden voor nieuwkomers. Zelfs popmuziek van Noord-Afrikaanse origine is op onze zenders weinig te horen. Wellicht luisteren vele mensen met een migratieachtergrond naar buitenlandse zenders. Bart Caron zou liever hebben dat ze hier radio maken. Dat kan een nuttige tussenstap zijn op weg naar het ideale integratiemodel.

Bart CARON,
voorzitter

Wilfried VANDAELE,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

AM	amplitudemodulatie
btw	belasting over de toegevoegde waarde
CJSM	Cultuur, Jeugd, Sport en Media (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
DAB	digital audio broadcasting
DVB-T	digital video broadcasting – terrestrial
EBU	European Broadcasting Union
Febiac	Fédération Belge de l'Industrie de l'Automobile et du Cycle
FG	Futur Génération
FM	frequentiemodulatie
KPMG	Klynveld Main Goerdeler / Peat Marwick
MNM	music and more
mp3	Moving Picture Experts Group – 1 layer 3
MUX	multiplex
RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
SABAM	Société d'Auteurs Belge – Belgische Auteurs Maatschappij
SARC	Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
SBS	Scandinavian Broadcasting System
SIMIM	Société de l'Industrie Musicale - Muziekindustrie Maatschappij
UBA	Unie van Belgische Adverteerders
VBRO	Vrije Brugse Radio-Omroep
VRM	Vlaamse Regulator voor de Media
VRRO	Vereniging Regionale Radio Omroepen
VRT	Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie
vzw	vereniging zonder winstoogmerk